

és jelenségek okos mérlegelésének képessége. Hullámzó lelkiakat volt, aki a legnagyobb lelkesedésből a legnagyobb letargiába esett az akadályok láttán. A nagy hegyeket megmászta, de elbukott az élet apró kavicsdarabjaiban. Az Ő hasonlata szerint nem az alkalmas lóra ült, vagy a felülés lendületétől mindig leesett a másik oldalon? De ne ítélkezzünk. Élete így is áldásos élet volt. Mindannyiunk között a legnagyobb lánggal égett, talán azért merült ki ilyen hamar a tartalék. Lehetséges, igényelt volna egy-egy melegebb simogatást, egy-egy segítő hónalj alá nyúlást, biztatást a munkaterületen, hogy még jobban kiaknázhassa magából azt, ami benne volt, az egyetemes egyház előmenetelére.

Aztán a végén úgy járt Ő is, mint a sebesült katona a harctéren. Hóba hullva érezte, hogy sebe befelé vérzik, miközben mindenki csak a maga életére, javaira gondol. Ujjai hegyei már bizseregtek, lába már nem érzett, haján a tél szikrázó glóriája fénylett, szemében ott volt a lemaradók nagy szomorúsága. Ott volt tarsolyában a gyógyszer. Abban reménykedett, azt adagolt magának zsibbadt kezével, de amitől gyógyulást várt, éppen az űzte szívét az utolsó riadt dobbanásra. Gyógyszermérgezésben halt meg.

Igen, kedves Imre, te is elcsatlakoztál tőlünk a többi kedves hűtlen közé, akik a sír nyitva felejtett ajtóján átsurrantak az alaktalan homályba. Szokatlan szigorú arcot öltve fogsz lebegni mint éber álom a dúlt emlékezés szálain. De mint a csipkebokor, akit két méterrel mélyebb anyaföldbe ültetnek, szellemi lényed ágaival tovább is zöldelsz, virágszol a mi részünkre. Kicsiny, de történelmi hivatású egyházunk filmszalagján sokáig nyilvántartjuk távolodó alakodat. Hazahívott téged a drága udvarhelyi anyaföld, hogy odalent békésen összerakja azt, ami idefönt összetört. Itt majd tisztára áztat a mélybe szívárgó eső s a sírhantodra hulló könnycsepp. Beszédben, írásban, ténykedésben a kerek egészet szeretted, a gömb volt az ideáloed. Életed is ekként lett szabályos egész. Hatvanadik születésnapodon végeztél be az életet. Nagyon nehéz lesz nélküled gyerekeidnek, hozzátartozóidnak, barátaidnak, híveidnek, de a sebeket fakasztó Isten letörli majd a könnyeket az emlékezés puha kendőjével. Nyugodj csendesen. Ámen.

TÖRÖK ÁRON

A FARIZEUS ÉS A VÁMSZEDŐ IMÁJA

Lk 18, 9—14

Ahhoz, hogy a példázatot, különösen pedig főszereplőjének az imádkozással kapcsolatos felfogását és magatartását megértsük, szólnunk kell röviden a farizeusokról.

A farizeusok önmagukat buzgó vallásosnak vélt és sokak által annak tartott, úgynevezett „külön választott“ emberek voltak. Nagy tiszteletben tartották az Ótestamentumot, de hozzáadásaiikkal elferdítették azt. Túlbecsülték a régi szóbeli hagyományokat, a legszigorúbb pontossággal teljesítették a vallásos szertartásokat, de a betűhöz és a külsőhöz való rabszolgai ragaszkodás miatt mellőzték a vallás lélkét: az igazságot és a

szeretetet. A nagyobb rész közöttük képmutató, szemforgató, álszenteskedő volt. Ez a külsőségekben megnyilvánuló vallásosság nagy tekintélyt szerzett nekik a nép előtt, mely a zsidóság oszlopait látta bennük. Ezek az oszlopnak tűnő nagyok viszont titokban önző, bűnös emberek voltak. Igaz, hogy — ha kevesen is — voltak közöttük olyanok, akik meggyőződésből és igaz kegyelemből ragaszkodtak ősi vallásos szokásaikhoz.

Jézus, aki a szív és lélek vallásának szellemét hozta, ezekkel az emberekkel vívta a legnehezebb s egyben a legnemesebb prófétai harcot. Nehéznek mondjuk ezt a küzdelmet, mert a vallásos hatalom képviselőivel állott szemben, egyedül Istentől segítve, de nemesnek is, mert a kérdőrevonások kereszttüzében rendíthetetlen maradt a maga igazságával s a tervszerűen előkészített vagy csak úgy egyből támadó szellemi összecsapásokból minden esetben Ő került ki győztesen.

Ennek a külső és belső küzdelemnek a nyomán születtek meg lelke mélyén és hangzottak el ajakáról azok a tanítások, melyek a minden képmutatástól és álszenteskedéstől mentes, egyszerű vallást helyezték előtérbe az írástudók és farizeusok vallásával szemben. Ezek közé tartozik a farizeus és a vámszedő imájáról szóló példázat is, melyben egyszerűen és mégis megrázó drámaisággal jut kifejezésre Jézus felfogása, mély lélek- és emberismerete.

A példázat annyira élethű, hogy akár olvassuk, akár hallgatjuk, valósággal magunk előtt látjuk annak színhelyét: a templomot és szereplőit: a farizeust és a vámszedőt, amint a maguk módján imádkoznak. Sokáig visszhangzik bennünk a farizeus különös imádsága: „Isten! hálaikat adok néked, hogy nem vagyok olyan, mint egyéb emberek, ragadozók, hamisak, paráznák, vagy mint im e vámszedő is...“ De hallani véljük a vámszedő halkszavú bűnbánatát is: „Isten, légy irgalmas nékem bűnösnek!“

Jézus példázatában szembeállítja a gögösen, önhittén ítélkező, önmagát büntelennek tartó vallásos embertípust a bűneit beismerővel és bűntudatában Isten irgalmaért alázatosan könyörgővel. A tanítás megoldása a záróvers: „Mondom néktek, ez megigazulva méne alá az ő házához, inkább hogynem amaz: mert valaki felmagasztalja magát, megaláztatik, és aki megalázza magát, felmagasztaltatik.“

Az imádkozás tekintetében mi jézusi alapon állunk. Hisszük, hogy az imádkozás által teremtett Istennel való lelki közösségünkben és beszélgetésünkben egyszerűnek, rövidnek és lélekszerintinek kell lennünk, mert „csak így válik imádságunk az Istenben való bizalomnak tiszta tükrévé“. Akár a mi „belső szobánkban“, akár a templomi gyülekezetben imádkozunk, a cél mindkét esetben ugyanaz: az Istennel való lelki közösség egyfelől, másfelől pedig a magunk igazabbá, jobbá tétele; előbbrejutás azon a keskeny ösvényen, mely Jézus szerint az életre visz, istenfiúságunk kiteljesedéséhez vezet. Azt az imádkozást, mely e kettős célt nem szolgálja, feleslegesnek és hiábavalónak mondjuk.

Farizeusok mindig voltak, s mai vallásos életünk sem mentes tőlük. Emberek, akik szigorú pontossággal teljesítik mindazt, ami elő van írva, ami a vallásos megnyilvánulásból mások által is látható. Gyakorolják a szertartásokat, énekelnek, imádkoznak reggel és este, feltűnő szorgalmatossággal látogatják a templomot. Ez mind igen szép és dicséretreméltó dolog. De — s ez a meggondolkoztató — ugyanakkor büszkén lenéznek és megvetik mindazokat, akik nem ugyanúgy tesznek, mint ők. Látszatvallá-

sosságuk nem párosul a szív szeretetével, a lélek áhítatával és melegével. Imádságra összefogott két kezük nem nyújt a mindennapi kenyérből egy morzsát sem a szűkölködőknek, ajkuk — a gépiesen elmormolt imaszavak után — nem ígér mindennapi szeretetet, megértést, jóságot a mindezeket nélkülözőknek, s a nagy életpróbák idején ők a legcsüggedtebbek, a legkétségbeesettebbek. Óvakodjunk az ilyenektől szüntelen! Jézus is erre intette hallgatóit, tanítványait. De tegyünk többet is ennél: mi ilyenek ne legyünk soha! Lássuk tisztán, hogy a vallásos élet terén a külsőség csak eszköz, melyre szükség van ugyan, de azt céllá tenni nem szabad soha! A világot — ideig-óraig — elámíthatjuk, magunkat azonban feltétlen becsapjuk, megcsaljuk képmutatásunkkal. Istent pedig sem becsapni, sem elámítani nem lehet, mert Ő a „vesékbe lát“ ...

A szépen imádkozás adottság, tehetség dolga is, s mint egyebet, ezt sem egyformán mérte nekünk Isten. De a mély és igaz hitű ember kifejlesztheti önmagában ezt az adottságot, s imádkozása lelki kenyerévé válhat az áhítatra éhező szíveknek. Régi idők egyik névtelen bölcse így imádkozott: „Add meg Uram a jót, akár kérem, akár nem kérem, de a rosszat fordítsd el tőlem, még ha kérném is azt.“ Ebben a könyörgésben van jézusi szellem, lélek és gondolat. Tanuljunk meg mi is egyszerűen, szépen, őszintén, lélek szerint imádkozni, nem feledve egy pillanatra sem, hogy a mi Atyánk, „aki titkon van és aki titkon néz, megfizet nekünk nyilván“. Ámen.

BÁRÓ JÓZSEF

FELEBARÁTUNKAT VEGYÜK ÉSZRE

Lk 10, 25—37

Jézusnak egy törvénytudó feltette a kérdést: „Mester, mit cselekedjem, hogy az örökéletet vehessem?“ Jézus így felelt: „A törvényben mi van megírva? mint olvasod? Az pedig felelvén, monda: Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szivedből és teljes lelkedből és minden erődből és teljes elmédből; és a te felebarátodat, mint magadat. Monda pedig, annak: jól felelél; ezt cselekedd, és élsz. Az pedig igazolni akarván magát, monda Jézusnak: De ki az én felebarátom?“

Közismert jézusi tanítás. Mindenki már gyermekkorától ismeri. Annyira ismerős a könyörülő szamaritánus példázata, hogy még a szószéken is ritkán beszélnek róla. Mondanivalója pedig ma is időszerű: vegyük észre embertársaink életét, munkáját és szenvedéseit, és segítsünk rajta. Ez azt jelenti, hogy nekünk a jézusi erkölcsi normákat kell embertársaink életébe belevinnünk, úgy kell cselekednünk, hogy méltók legyünk a jézusi tanítvány, a könyörülő szamaritánus magatartásához.

Nekünk az élet különbségeiben keresnünk kell azt, ami összekapcsol, ami építő, időt- és helytálló. Ne féljünk megmondani, hogy a könyörülő szamaritánus példázatában szereplő közömbös, embertársainak sorsára nem figyelő ószövetségi zsidó pap és lévita sok vonatkozásban a Jézus előtti korszakot képviselik. Tudásukban, felkészültségükben saját dolgaik